

MAGYAR KURIR

Indélt Bétsből, Kedden Augustus 10-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' Királyné nem lévén az *Orléáni* kised Hertzegasszonynak a' keresztannya, 's minthogy ez a' keresztelés a' Romai Catholicusok' rendtartása szerint ment véghez, tehát az Udvari bévett szokás szerint külföldben sem jelenhetvén-meg ő Felsege ezen keresztelón, errenézve Julius' 24-ikén még egy különös udvari fényes innepi vendégséget tartottak az *Orléáni* Hertzeg és Hertzegné a' magok' *Twickenhami* kastélyokban, a' hol a' Királyné is megjelent.

Szent Helenáról ismét szó van a' *Londoni* levelekben: — „Hanem, így vélekedik az egygyik közülök, azok a' sok a nek d o t á k, mellyeket bizonyos időtől fogva némelyek *Napoleonnak* ezen szigeten való környülállásairól elhíreltek; többire költemények és igen kevés hitelt érdemelnek. A' kik igazat akarnak mondani, megvallják, hogy ő csak akkor beszélt tartózkodás nélkül, mikor a' maga *Frantzia* emberei között van; az idegenek előtt pedig nagyon tartóztatja magát. De igen kevesen is nyerne az idegenek engedelmet a' hozzá való menetelre, 's éppen azok, a' kik engedelmet nem nyerhetnek, azután bosszúságból mesélnek oly sokat felőlle. —

Az itt következő tudósítás Jun. 3-dikán indúlt útnak a' nevezett szigetről: —

„Távol vagyon, úgymond a' tudósító, hogy a' *Napoleon*' állapotja a' sziget' kormányozójának megváltozása által, valamit,

mint némelyek reménlették, könnyebbedett volna, sőt inkább némely tekintetekben még jobban megszorítottatott, a' melly néki nagy kedvellenséget okozott, 's ez a' környülállás lehetett gyaníthatóképpen az oka annak is, hogy egy ideig magát, mindenektől elvonta 's a' szobáján kívül nem mutatatta, a' melly állapot néhány napokig tartván így, azután ismét kiszekerezett 's ki is lovagolt, szokott sebességgel, de csak azon a' keskeny határok közé szorítottva lévő helyen, a' meddig magában *Anglus* kísérel nélkül kimehet, minthogy megátalodott módon ellene szegeztemagát annak, hogy mikor kilovagol *Anglus* tiszt mennyen véle. Megvetésre méltó módon meséltek némely tudósítók, a' kik ezen szigetről bizonyos dolgokat csak nem régen is elhíreltek. Ezek mind olyan tudósítók, hogy lehetetlen, hogy *Szent Helena* szigeten csak jártak is volna, minthogy még csak azt se tudják, hogy kinek hívják a' *Longwoodi Anglus* strázsatisztet. E' Kapitány *Poppleton*. Hamis lelkűség, hogy valaha ennek *Bonaparte* azt parantsolta volna; hogy ne' mellette hanem utánna lovagoljon, mert néki telyességgel nintsen jussa arra, hogy mellette lovagoljon. Éppen ilyen hazugság, hogy Kapitány *Poppleton* éppen ezért, a' következett napon *Bonaparte*val kilovagolni nem akart, vagy hogy néki tudára adta volna, hogy ezentúl katonai formaruhában fog véle kilovagolni. Hogy Kapitány *Poppleton*, a' *Longwoodi* háznak egy

oly szobájában bálna, mellyen *Bonaparte-nak*, mikor tefekünni akar, általmeneti kelene, ez sokkal neveltségesebb erősítés, hogy sem tréfánélkül való megozáfoltatást érdemlene. Hamis beszéd az is, hogy a mikor Lengyel Kapitány *Pistowszky* a szigetre megérkezett, *Bonaparte* őtet nagy megvetéssel fogadta, neki hátat fordított 's több e'félek. Sőt nagy nyájassággal fogadta, két óránál tovább beszélgetett véle nagy bethűlettel, 's néhány napokig a maga asztalánál étette. Az első látása után mindjárt hozzá küldötte egy emberét, tudakoztatván, hogy ily hosszú útozás után nem volna-e feje ruha' dolgában fogyatkozása? 's rendelést tétetett, hogy, ha talál lenni fogyatkozása, tehát a tulajdon feje ruhái közül adjanak neki. — Sőt olyan írók is találtattak, a' kik ezen költeményeket egész az ostobaságig üzték. Ezek közé tartozik az e'féle anekdota, hogy *Bonaparténak* reggelenként egy, veres hagymával készített egész sertés, 's ebédre nyolc tyukok kívántatnának. A' kik ilyen ostobaságokat elhíresztettek, vagy magok ostobák, vagy azt gondolják, hogy találnak olyan ostoba emberekre, a' kik ilyen képtelenségeket is elhíhetnek, különbben nem hirlelnének-el e'féleket. Képtelenség, hogy még újságírók is találtattak, a' kik mohon kaptak az e'féle tikkelyeken. Én, így szoll a' tudósító, olyan bizonyágtól tudom, a' ki füleivel hallotta, hogy *Bonaparte* egyszer így szollott az Anglus újságíróknak ezen meséléseikre: *Az Anglus újságírók, még egy egész ökröt meg étetnek vellem. egy ebédén, szarvastúl!* —

„Nem régen két aszszonyságoktól *Mistress Clintoktól* és *Wetheraltól* a' kertben fogadván-el *Bonaparte* a' látogatást, igen szépen viselte erántok magát; rendkívül sokat beszéllet nékiek. Hallván azután, hogy a' nevezett aszszonyságok nagyon tsudákoztak rajta, hogy őket oly szépen 's azzal, a' mint előre tudósítatva voltak, éppen el-

lenkezőleg fogadta, mint beszéllek, így szollott *Bonaparte*: — „Még lehet talán, hogy valamelly tsudaállatnak tartottak, 's vagy két nagy szarvakat is képzeltek lenni a' fejemen. —

„Azt is beszéllették, hogy *Bonaparte*, arrol a' Generális *Kleberről*, a' kit ő maga helyet és maga után *Egyiptomban* hagyott volt, 's a' ki azután *Cairóban* gyilkosan megölettetett, igen alatsonyúl beszéllett 's hogy még a' megölettetésnek is ő lett volna az oka. Hogy pedig ez is tsupa költemény legyen, ki tettzik abból, hogy tsak nem régen is érről a' *Kleberről* lévén szó, ezeket mondotta felölle *Bonaparte*: — „Ha *Kleber* élethen maradott volna, soha az Anglusok *Egyiptomot*, minden lovasság nélkül lévő armádával 's oly kevés ágyuzó készülettel el nem foglalták volna. *Kleber*, *Kleber* (készszerzte a' nevit *Bonaparte*) egy olyan ember volt, kinek elvesztét nem lehetett kipótolni a' *Frantzia* armádánál. Nagy kárt vallottunk mi, én és egész *Frantzia* ország, az ő halála miatt. Egy szóval ő, egy legbetsesebb talentumokkal felruhátatott ember, és egy legnagyobb vitézséggel bíró Generális volt. Generális *Menou* is jó, de talentum nélkül való ember volt 's a' t. —

„Nem régen arrol is jelentés tétetett vala a' közönséges levelekben, hogy a' *Napoleon* fő Udvarimestere 's még néhány hozátartozók olyan parantsolatot vettek volna *Londonból*, hogy vagy a' szigetről most mindjárt eltávozzanak, vagy pedig, ha ezt tselekedni nem akarják, irás által kötelezzék-el magokat arra, hogy ott maradni 's magokat minden megszorító rendeléseknek, a' mellyek reájok nézve tétetethetnek, alá-jok adni, készek lesznek. Az irást, mellyet magokrol az említett személyek adni akartak, e'képpen készítették volt meg: —

„Mivelhogy mi, alóírtak, a' *Napoleon Császár*' szolgálatjában megmaradni kívánunk: tehát reá állunk arra,

hogy, bár mi rettenetes dolog legyen is a' *Szent Helenán* való lakás, ezen szigetet el nem hagyjuk, 's magunkat azon megszorító rendelkezéseknek, amibárha tsupateitizés szeréntvalók és igazságtalanok legyenek is azok, mellyek a' Császárra 's az ő szolgálatjában lévő emberekre nézve tétetődhetnek, alájok adjuk." — Azonközben tudtokra adatott nékiek, hogy ezen írásból minden illetlen kifejezéseket vagy megjegyzéseket hagyjanak ki, és tsak kopasz kifejezésekkel kötelezzek - le magokat.

~~~~~

A' Királyi Hertzegasszony, *Charlotte* ta' egészsége, noha a' szobából még kinem mehet is ő Hertzegasszonysága, annyira tsakugyan megjobbult, hogy a' Királynénak látogatását *Julius* 23. - dikán elfogadhatta. — A' férje, *Leopold* Princz, ugyan azon nap' a' Régens Princznek látogatására ment. — „Mi, e képpen szoll az egygyik *Londoni* újság, meghatalmaztatva vagyunk arra, hogy kihirdessük, hogy az, a' mit néanely újságok a' *Charlotte* Hertzegné és néhány testvérei között támadott hidegségről, elhíreltek, tsupa költemény legyen.

Londonban 1000 font Sterling (több mint 10,000 forint) hírságfizetésre büntettek *Braham* nevű híres énekest és *Compositort*, azért, hogy valami *Wright* nevű urnak a' feleségét eltsábitotta.

A' *Londoni Kurir* annak néminémű megvilágosítására, hogy melly veszedelmeben folyon Angliában a' Parlamentum' tagjainak mintnemzeti képviselőknek választatása, ilyen példát hoz elő: — *Boaton-Bosset* nevű faluban, a' hol 270-re telik a' lakosok' száma, az 1807. - dik esztendőben sokáig meg nem egygyezhetvén a' Választók abban, hogy kit válasszanak 's küldjenek a' magok' képekben a' Parlamentumba, utólja felé annyira ment a' dolog, hogy azok, a' kik magokat választani akarták, és ezeknek barátjaik, 20 — 30 — 40 — sőt 54 *Guine* aranyot is adtak egy vok-

sért, vagy vótumért. Utóljára *Walsh Benjamin* volt az a' szerentsés a' kilegtöbb voksra tévén szert, a' Parlamentumnak tagjává lett: hanem, hogy melly drágán vásárolta ezen szerentséjét, megtettzett azután, minthogy bankrotizálván 's jegyző könyvei megvizsgáltatván, egyebek közt az is feljegyezve találtatott, hogy a' képviselőséget ezen alkalmatossággal 4000 *Guinea* aranyokon vásárolta volt meg, vagy hogy annyiba telt volt az ő arra tett költsége. Nem tsak pénzelni, hanem vendégelni is nagyon szokták Angliában az ilyen választások' alkalmatosságával a' népet.

Lord Exmouth az *Algier* ellen rendeltetett hadi hajós sereggel *Jul.* 25. - dikén elévezett a' maga ezélja felé. Most egyelőre *Gibráltár*hoz evez, ott magát egy *Hollandus* hadi hajós sereggel öszszetsatolja, 's úgy fog még azután hozzá kezdeni a' munkához.

University Library *A f r i k a*.

Genuából ilyen tudósítást adott ki a' *Párisi Gazette de France*, az *Algiriában* tétetődő nagy hadi készületekről: —

„*Piccinendi Paola* nevű hajóskapitányunk most érkezvén vissza az *Afriikai* partokrol, úgy beszéll az *Algiriái* készületekről, hogy a' *Dey* 6000 rabszolgákat állítván ki a' bástyákra, az oltalmazó erősségeket minden felől helyreállította, 's a' régi bástyák' számát két újakkal nevelte. A' város mellett két felől két sántzos *Lógent* (tanyát) tsináltatott, mellyekbe fegyveres népet szállit arra az esetre, ha az *Anglusok* kiszállani akarnának, Hogy a' bástyákat ágyukkal annál jobban megrakhassa, meg a' hajók közül is leszedette némelyekről az ágyukot, a' melly szerént 1500-ra teszik azon ágyuknak a' számát, mellyeket a' városnak védelmeztetése végett már a' várfalaira felhordatott. Maga a' Fejedelem (*Dey*), hitelfelesztvaló iparkodást mutat, sátorait az egygyik bástyára vonatta ki; a' város mel-

lett is lógért út gyakran; a nép is nagyon fel van tüzelve; most csak a Frantziáknak van ott bétülete; de mindenek felett az Anglusok ellen látszik a nép gyűlölsége leginkább felgerjedve lenni, a kik ellen újabban is kiöntötte a mérgit. A Dey gyakran mustrálja a fegyveres seregeket, biztatja és tüzezi őket, s mikor a mustrárol vissza tér, a sokaság által mindenkor nagy triumphussal kísértetik-bé a kastélyába. Minden környülállásokból látszik, hogy itt kemény ellentállásra fognak találni az Anglusok: de reménleni lehet, hogy az ő úgynevezett Congrèv-rakétaik, lefognak tördelni a kevély bátorságnak szarvait. —

A Maroccoi Császár is gyanithatóképpen segíteni fogja az Algiriáikat. Ez a Muselman már még a politikához is érteni akar; a minap tréfát üzött a Lord Exmouth expedíziójából, azt mondván, hogy nem tudta azt oly módon használni, mint lehetett és kellett volna.

Egy végzése által ilyen regulákat szabott nem régen ez a Császár a maga Európában itt-amott tartózkodó vagy oda útozni szándékozó alattvalói eleibe: — 1.) Egy Maroccoi, Muhamed hiú alattvalónak sem szabad, halálos büntetés alatt, Európába által útozni. — 2.) Ha a Császárnak akáminémű Követje vagy Küldöttje útját oda venni kéntelenítettik, oda való elindulása előtt mindenféle megkívántató szabadság és meghitelező levelet vegyen a Császártól. — 3.) A Sidé vallású Maroccoi lakosok szabadon által mehetnek kereskedésvégett Európába, de két Maroccoi lakost tartoznak kezesül állítani azért, hogy Európában csak igasságos kereskedést fognak üzni. — 4.) Mind azok a Maroccoi alattvalók, a kik most Európában találtak, úgy viselni köteleztetnek ott magokat, hogy legkissebb büntételért elvesztik minden Maroccoiban lévő vagyonaikat, a melyek a szegénység számára fognak fordítatul. — 5.) Ez a parantsolat minden

Maroccoi Kormányozókhoz elküldetteik, a kik azt pontosan bétöltetni köteleztetnek. Költ Fetzben Jan. 1-ső napján, 1816-ban.

A m é r i k a.

A Brasiáliából jött új hírek szerint úgy látszik, hogy a Buenos-Ayresi Országlószek a maga belső oltalmazó eszközeit, a maga távol lévő vezereinek segítségére küldözöt csoportok által igen meggyengítette, s a Portugallus udvar ezen környülállást eszébe, vevén ezt haszonra akarja fordítani. Szarazon vizen megakarja az independenseknek ezen fő városát támadni, a mely végre 10,000 embereket akar Rio Janciróból útnak indítani. Generális Artigas, a ki régebben az independensek Generálisa volt, hanem azoktól elpártolván s magát a La Plata bal partjának urává tévén, már most valamin az anya Spanyol országának úgy az independenseknek is ellenségévé lett, megegygyezett a Portugallus Udvarral, hogy ez a La Plata mellyékeit foglaltassal-el, vagy vegye a maga védelmezése alá, a mely annyival is könnyebben megeshetik, hogy a Spanyol Királynak a Portugalliai Királyi Hertzegasszonnyal való házassági alkujába, mint a Londoni levelek erőssítik, bétéve van ez a feltétel, hogy Portugallia a Déli Spanyol Amerikai tartományoknak egy részét magának elfoglalhassa. Ha, így folytatják szavaikat a Londoni írók, ez a feltétel végre hajtathatik, azutáu könnyen megeshetik, hogy Portugalliát az Amerikában általengedett Spanyol tartományokért) Spanyol országhoz fogjuk tsatolódni látni; csak az a kérdés fog még ezen esetben fennmaradni, hogy valyon a több Hatalmasságok helybe fognak-e hagyni ezen tserének plánumát. Ezen esetben, így szollanak a Brasiáliai tudósítások, az Amerikaiak fognak lenni azok, kiknek a kereskedés dolgában legjobban partjokat fognak fogni.

A' Terra Fermai és a' Mekszi-
kói vidékeken felettébb mérgesen folytat-
ják a' Királyi és az *independens* seregek
egymás ellen a' hadakozást. Mennél tovább
tusakodnak egymás ellen, annál mérgeseb-
ben és kegyetlenebben viselik magokat. Már
a' foglyoknak sem kegyelmeznek meg, ha-
nem mindenik rész kardra hányja az el-
lenkező résztől hozzáeső foglyokat. Sőt már
megtörtént, hogy keresztre is feszítették a'
foglyok.

Generális *Bolívar*, azolta, hogy magát
Sz. Domíngó szigetén rendbeszedte az Amé-
rikai partra ismét kiszállott, már ismét né-
hány szerentsés lépéseket tett ott. Cúm a-
nát és *Barcellonát* elfoglalta, 's már
most *Caraccas* ellen is előnyomult a'
maga 5000 emberekből álló armádájával.

Uj-Orleans városából így írtak *Ju-
nius'* 1-ső napján: — „Generális *Mora-
les*, a' Meksikói *independensek*nek
egy vezérjek, ki a' Royalistákhoz fogságra
esett vala, az *Inquisitzió*nak ítélő-
széke' eleibe állítván, halálra ítéltetett és
megölettetett, melynek hallására az *inde-
pendens* patrióták egy Hirdetést tétetvén
közönségesse, megígérték benne, hogy bosz-
szút fognak ezen Generálisoknak haláláért
állani.

Generális *Humbert* és több más *Fr.*
Respublikanus gondolkodású tisztek, *Mek-
sikóba* vették magokat. Ugyan oda vette
útját az a' *Mina* nevű esméretes Spanyol
Gerillás Generális is, ki a' Királynak *Mad-
ridba* lett visszatérése után, a' békételen-
kedő Spanyolokat fellázasztani iparkodván,
plánuma kitudódott, czimborássai elszélesz-
tődtek, 's ő maga *Párisba* menvén ott el-
fogattatott, annakutánna innét is útát veszt-
vén, egy darabig *Liverpoolban* tartózkodott,
's mind addig bujdoklott, míg már most
végezetre ő is *Meksikóban* talált magának
menedék helyet. Sok kivándorlott Spa-
nyol tisztek, kivált a' *Mina*' armádájától-
valók, a' kik egy darab időtől fogva *Lon-*

donban tartózkodtak, most hirtelenséggel
mind eltűntek onnét.

B e t s.

A' Felsőleges Cs. Udvar, a' Portugalliai
és Brasiliai idvezült Királyné' *Mária Fran-
cisca Isabella'* született Spanyol Királyi Her-
tzegeasszony' halálára nézve, 12 napokig
tartó gyászt vett-fel e' hónap' 11-dikén.

Alensteigi Báró *Hager Ferentz*, Cs. K.
Valóságos Titkos Tanácsos, Camerarius,
az Austriai Cs. Leopold Rendnek Nagyke-
resztése, a' Cs. K. Fő Politziói és Censúrai
Udvari fő Cancellariának Elölülője, Olasz
országban *Pádua* mellett *Strában*, a' hol,
egészségének helyreállítása végett tartózko-
dott, forró hideglelésnek következesei mi-
att, a' folyó Augustusnak 1-ső napján meg-
halt.

A' *Henrika* ő Császári Fő Hertzge-
asszonyága' és leánkája' a' Császári kised
Fő-Hertzegeasszony' egészségi állapotjokra
nézve, naponként örvendetes orvosi hiva-
talszeréntvaló jelentéseket veszünk az Ud-
vari újságban.

Renát ő Császári Fő Hertzge-
se e' hó-
nap' 3-dikán éjjeli tizenegyedfél óraker
Klagenfurtba érkezett, a' következő nap-
pon minden ott lévő polgári és katoná kö-
zönséges intézeteket megnézegetett, 's on-
nét a' következő bétfün estvéli 6 óraker
útját, *Villachon* által, Olasz ország felé to-
vább folytatta.

Az Illiriai Tartományokra nézve
ilyen Pátens jött-ki: —

Mi *Ferentz*, etc., etc.

Meghatároztuk, hogy azon tartomá-
nyokat, mellyeket a' Szövetséges Hatal-
masságokkal való Kötéseknek következe-
szerént vissza nyertünk, úgy mint *Curniolí-
át*, a' *Villachi* Kerületet, *Goritzját*, a' ten-
gerparti vidékeket, az előbbeni Magyar
Littoralét, és a' *Provincziális Horváth or-
szághoz* tartozott részt, az Illiria neve-

zet alatt ennekutánna is meghagyjuk, ezekhez a' volt *Olasz Királyság*hoz tartozott *Cividale* és *Gradisca* nevű kerületeket és a' *Belső Austria*hoz tartozó *Klagenfurti* kerületet is hozzájuk tsatoljuk, 's ezt az új *Illiriát*, *Királyságra* emeljük.

Ehez képpest meghatározzuk. —

1)szor. Az *Illiriai Királyság* kétkülönös *Kormányozószekek* által kormányoztatik, mellyek között az egygyik alá, *Karinthia* és *Karniolia* *Hertzségek*, a' másik alá, a' *parti vidékek*, a' *Goritziai Grófság*, *Gradisca*, és a' *Provincziális Horváth országnak* eddig *Illiriához* foglaltatva volt része tartoznak. —

2)szor. Ezen új *Királyságnak Czimerét*, 's azt a' helyet, a' hova ennek, a' mi *Austriai Császári Czimerünkbe*, 's a' hova az új *Királyi Titulusnak* a' mi több *Titulusaink* közé, beiktattatniok kell, a' mi illeti, ezekre nézve következni fog a' mi határozásunk. Költ a' mi *Fő és Lakó városunkban Bétsben*, *Augustus' 3-dikán*, a' *Kristus' születése* után az *1816-dik*, 's *országulásunknak* huszonötödik *esztendejében*.

Ferentz.

Gróf *Ugarte Aloiz*, *Csehországi K. Fő 's Austriai Fő Hertzségi Első Cancellarius*.

Gróf *Lazanzky Procop*, *Udvari Cancellarius*.

Az ő Cs. Kir. Ap. Felsege' tulajdon parantsolatjára: Gróf *Guiccardi Ferentz*.

Ó *Császári Királyi Felsege* kegyelmesen méltóztatott a' *Fels. Udvari Magyar Cancelláriánál* lévő *Frankl Mátyás Ud-*

vari Concipista Urat, 29 *esztendőktől* fogva való *szorgalmatos, hasznos, és hűséges szolgálatai*, jó *magaviselete 's jó magaukalmaztatása* által szerzett érdemeire való tekintetből, *Magyar Nemeséggel* megajándékozni.

Elegyes Dolgok.

Madridban a' *Király' személye* ellen való *utóbbi összeesküvésért* ismét négy *katonatisztet* öltek-meg; más 15-tőt az *Afrikai Spanyol várakba* vittek fogságra. —

A' *Knesevich Austriai Cs. K. Dragonyos Regimentje*, *Frantzia országból* jöven haza-felé, *Aug. 1-ső napján Regensburgba* érkezett. Ugyan ezen hónapnak 25-dikéig 8 gyalog *Batalionok* fognak ott egy *Huszár Osztállyal* egyetemben által jöni és nyugvó napot tartani, a' mellyek minnyájan *Frantzia országból* folytatják útjokat vissza *Austria felé*. —

Lilleből azt írják, hogy *Melzi*, az *Északi* nevet viselő, *Frantzia departament' Prefektusa* *Párisba* hivatattván, olyan *útitásokkal* tért onnét vissza, mellyek szerint a' *Fr. armádák' organizáltatásának* siettetése minden *úton* módokon munkába vétetődik; még azok a' *tisztek is*, a' kik *Bonaparte* alatt *szolgáltak*, ha csak a' *K. országtörzsek* ellenvaló *ellenséges indulatjokat* igen *szembetűnőleg* ki nem *műtatták*, mind ismét *bévéttetnek* a' *szolgálatra*; 's néhány *Generálisok*, kik eránt a' *régi armádák* nagy *bizodalommal* viseltettek, most ismét *fő hivatalokat* kapnak, 's a' t.

Augustus 9-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 291 1/6 forintot — egy *Császári aranyért* 13 fl. 31 kr. — egy *Hollandus Aranyért* 13 fl. 43 krt.

Augustus 10-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 291 1/2 forintot — egy *Császári aranyért* 13 fl. 32 kr. — Egy *Hollandus aranyért* 13 fl. 45 krt.

Augustus' 12-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 289 7/8 fl. — egy *Császári aranyért* — fl. — kr. — Egy *Hollandus aranyért* — fl. — kr. adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Erdélyből Julius' 25-dikén 1816.

Szegény kised Hazánknak is vannak néha nagy örömei, és szerentséltetései. Ezen folyó Julius holnapjának elején Egy, a' kedves szomszéd Magyar Ország' szép egén eredett, 's onnét el bujdosó ragyogó Csillagzat szálla-bé Hazánkba. Ennek száz esztendő alatt, elé tsak egyszer kertülő, és forduló üstökös tsillagnak kell lenni. Ez, vagy Efféle, ugyan a' Mostanival egy égi határral költ, támadott, és az akkori időben szerentsés, boldog befolyásáról nevezetes égi-tűzi Test tettezt fel, és fényeskedett volt Erdély Ország' egén 1716-dik esztendőben. Az, a' *Kristus' be kerített kertyt* (ez az Anyaszentegyház) mely nálunk azon időknék vizsontagságai miatt a' kiszáradásra már közelített vala, üdvösséges égi harmattal oly bővségesen meg hintezte, öntözte vala, hogy az mind eddig az oltától fogva a' maga virágzó, 's kellemetesen illatozó állapottyában megmaradott.

De ne hogy ezen két ékesen tündöklő Ragyogványnak árnyékot, sötétséget vessen homályos kifezésem, világosabban szükség szollanom.

Az 1716-dik esztendőben volt Erdély Orzágnak első Püspöke Báró Mártonfi György, a' ki ama nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Esztergomi Erseki Káptalanból emeltetett vala ezen méltóságra. Annak ritka, és az Anyaszentegyházra nézve érdemes tettei, Hazánkban örökre fenn marandandók, ugymint a' kinek már előre ismertetett, fáradhatatlan buzgósága az akkor ditsőségesen uralkodott VI. Károly Császárnak kegyelmeire annyira méltónak tette magát, hogy a' Római közönséges Anyaszentegyháznak nálunk való fenn tartására, azon Ap. Királytól mint a' *Püspökségnek*, mint pedig a' *Káptalannak*, ujjablr vissza

állittatását, fundáltatását, nem külömben a' Károly - Fejérvári öreg, régi Püspöki *Templomnak* vissza adattatását szerentsésen meg nyerte légyen. Ó be boldog Tsillag vala tehát Ez!

Most már száz esztendők mulva, ezen század esztendei, *hármos öröm Inne-ének* (Jubileumnak) meg szentelésére; ugyan azon nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Esztergomi Erseki Káptalanból, ismét eredett, és a' F. Királyi kegyelemnek drága zálogjáiul nekünk adattatott, küldetett, Egy hasonló fényességgel ragyogó, és az Előbeninél nem kevesebb boldogságot reánk árasztani kívánó, 's törekedő szerentsés Tsillag szálla bé hazánkba, nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Rudnai, és Divékujfalvi RUDNAI SÁNDOR Ur Ó KeGYelmessége. A' kinek bėjövetelét mivel nagy, és ditsőséges híre neve megelőzte, és Hazánkat előre elfutotta, betöltötte vala, beérkezése különös érzékenységu, és sziveket elragadó örömmel fogadtatott. Minden útjában lévő Helységekben, Városokban, különösen Kolosvárrott, Tordán, Nagy-Enyeden, K. Fejérvárrott, minden Religióbéli, Rend, Rang, Időkori külömböztetés nélkül kegyes szemlélésére omlott az öszve sereglett nép-sokasága. Mindenütt ágyuk durrogással, szives köszöntésekkel üdvözöltetett. Hangzott az egygyesült örömmel az egygyes, egész Erdélyi viszhang.

Julius' 14-dik napján Püspöki székébe bévezettetek, mely alkalmatossággal, a' Püspöki öreg Templomot ezen századik esztendejében mintegy ujjonnan fel szentelte, minden Rendekhez alkalmasztatott, böltsességgel, Apostoli buzgósággal, oktatással tellyes, sziveket általható, öröm könnyeket kifatsaró, bé köszöntő beszédével, (mely arany munka a' Clerus buzgó kívánságára és hasznára kiis fog nyomtatattai)

melyre a' Káptalanak igen nagy érdemű Prepostya Mlgs. Fő Tisztelendő Fung István Apátur, Generalis Vicarius, és Auditor ur fontos és sokat magában foglaló üdvözlő feleletét viszontagalta. Azután elénekeltetést a' S. Ambrus zsolozsmája: *Teged Isten ditsérünk*, melyet követett, a' minden illendő pompával tartatott énekes szent Mise. Ezen öröm Innepén azon nagy tágos Püspöki Templom oly tömve volt, hogy hasonló sokaság abban eddig elé nem könnyű látzatott.

De hogy már a' szent dolgokról a' mulandókra lépést tegyek (mert ezeknek is módgyával helyeknek kell lenni) Püspöki méltóságához illendő fényes ebéd tartatott, melyen a' több külső Vendégeken, és a' Fő Tisztelendő Káptalanon kívül a' bé sereglert Esperest, és Plébánus Urak, a' Károlyvárott lévő Püspöki Liceomi, és Királyi iskolákat egyházi Tanító Karok, szóval minden kivétel nélkül az egész Papság jelen volt. Ezen ebéd' vigságát öregbítette az abból származott közönséges öröm, hogy a' szegényebb Plébánusoknak is neveit már bé kerette volt legyen kegyes Fő Pásztorunk, kiknek, ritka atyai gondviselést, és szeretetet példázó indulattal két ezer forintig segédelmet kegyesen ígérni méltóztatott. Ismét, Ó be boldog Csillag tehát ez is! kinek hővségesen már kinyilatkosztott szent szándéka, törekedése, és tellyes fel tett czéllya, a' Kristus' Anyaszentegyházának még virágzóbb állapotra hozása, az őtet igen szerető Káptalannyának, és az egész Papi Rendeknek boldogítása, mely reményességünk nem üres biztató jeleken épült, mivel már azon felséges czéllához jobhára hozzá is kezdett a' kegyességnél kegyesebb Fő Pásztor.

Ebéd után az Uri vendégeket a' Tanuló Ifjuság egy tsinos, és egyenesen Fő Pásztorunknak (a' ki Maga is jelen lenni méltóztatott) tiszteletét tárgyozó pásztori Játékkal örvendeztette, és mulatta, melynek

foglalattya volt, a' pásztori Játék három felvonásokra ki készítve, énekekkel, és ujjabb költeményekkel (fictiókkal) felelgesítve.

Magyar Ország.

A' Pesten Augustus 7-dik napján költ levelekben ezeket írják: —

Nagyságos és Fő Tisztelendő *Makay Antal* Urat, *Gagy* Apáturt, *Egri Kanonokot*, *Eger vári Prépostot*, és a' *Felső Felséges Kir. Tábla Praelatusát*, a' *Felső Septemviralis Fő Törvényszéknek Assessor Biráját*, és *Makarai Válastatott Püspökké* nevezni méltóztatott. Ő Felsége az ő ismeretes Papi és Világi jeles érdemeire nézve.

A' *Pesti* Universitas nagy palotájában Aug. 4-ik napján fényes Disputatiót tartott az egész Philosophiából *Nemes és Tudós ifju Jankovics Miklós* Ur, egy szép talentumu, s nagy reménységű ifjú, kinek tudós vetélkedését különösen díszesítette az ő könnyű, világos, és elmés felelete. De a' hazára nézve ezen tudós tétel ezen okból méltóbbfigyelmetességet érdemel, hogy a' Philosophiai Állítások mellé foglalva volt, és kiosztogattatott *Sallustiusnak* deák és magyar kiadása, melyet, nemcsak költségével segített, hanem igen tudós Értekezéssel is megtoldott az Ifjúnak nagy érdemű *Édes Attya Tekintetes Jankovics Miklós* Ur, kinek a' Magyar régi Kézírásokból, ritkább könyvekből, régi Pénzekből, remek képekéből, és külömbféle drágaságokból álló Gyűjteményeit a' Magyar Nemesség Lüsztelkedve említheti.

Más nap Jul. 5-ikén, az egész Magyar Törvényből disputáltak ugyan a' nagy palotában sok érdemes Vendégek előtt *Nemes és Tudós Beggiczai Kovács József*; *Kelemécsi Melczér Aloiz*; *Nedeczki Nedeczky Ferencz*; és *Szluha Fer. Urak*, kik jeles feleleteikkel mind magoknak, mind nagy érdemű Tanítójoknak különös betűletet szereztek.